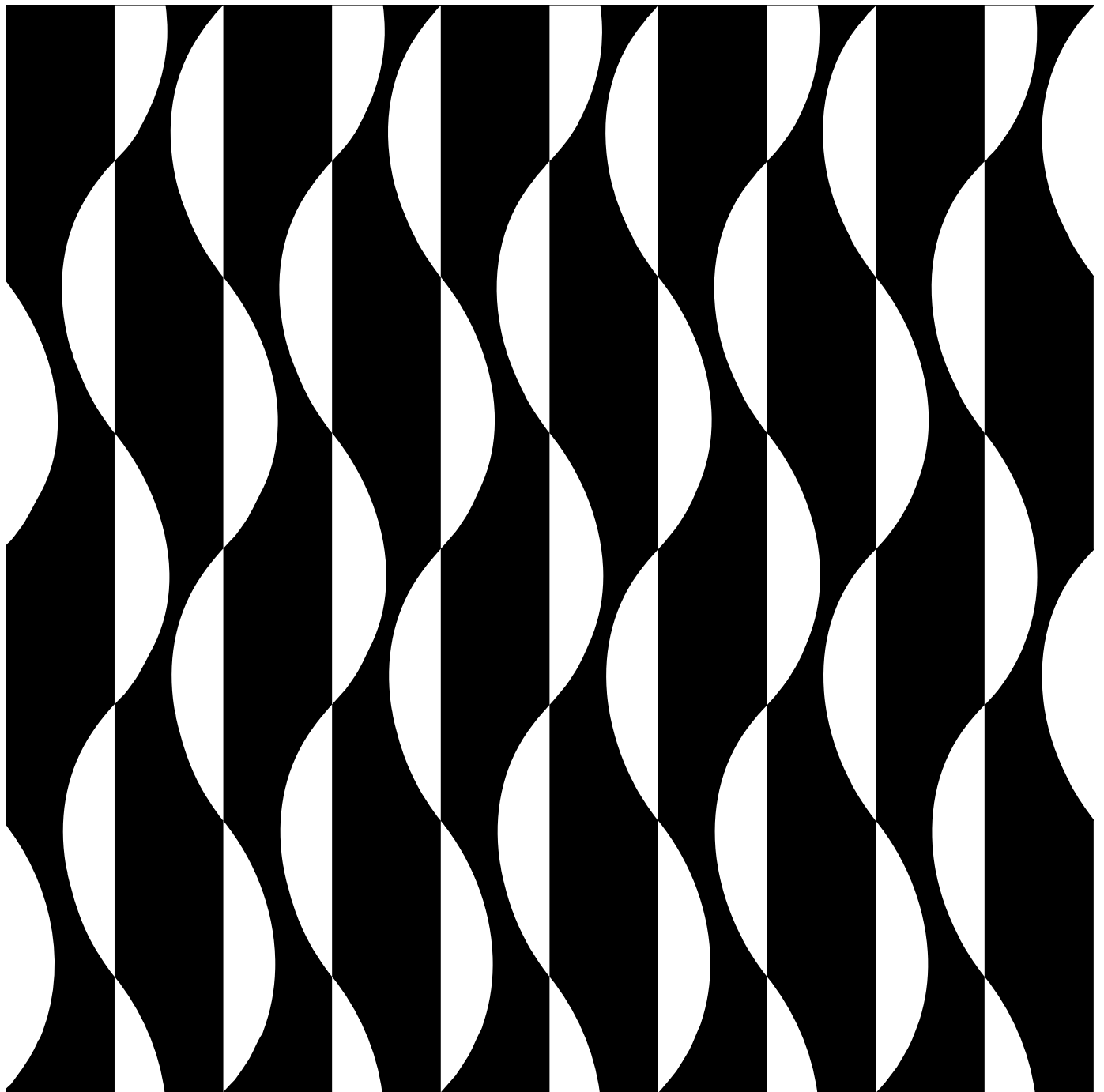

ЗВІТ ЗА 2025 РІК ІНША ОСВІТА

Над текстами та звітом працювали: Вікторія Бокова,
Марія Агісян

Редагування: Ольга Дятел, Альона Каравай

Дизайнерка: Ярослава Ковальчук

ПЕРЕДСЛОВО

Минулорічне передслого ми починали з того, що в ситуації війни підрахування успіхів здається справою особливо марною. Не до марнославства та не до жонглювання цифрами, тому знову спробуємо відбутись лаконічним текстом.

Так само, як і минулого року, залишаємось працювати в Україні, калібруємо децентралізовану оптику, уникаємо киевоцентричності та загравань з інтересами бізнесів. Так само, як і минулого року, продовжуємо наші ключові програми – Культура допомагає, ВІЛЬНО, розсіяне засіяне, візити для європейських культурних діяч_ок. Так само працюємо з культурою пам'яті та культурними політиками. Залишаємось з ключовими темами довго та надаємо перевагу програмам на кілька ітерацій, аби посилити вплив.

Що змінилось — це те, що ми структуруємо портфоліо активностей та переглядаємо стратегію. Критичніше переглядаємо підходи, якими послуговуємось, — зокрема фасилітації, та на момент написання цього передслова зупиняємо попередній формат роботи тренерської групи, яка носила нашу назву. Плануємо перезапуск шкіл фасилітації та навчальних форматів для нового покоління культурних менеджерів, все більше працюємо з темою смерті та горювання. Продовжуємо підсилювати та покроково збільшувати команду — в цьому році в ролі програмної та операційної директорки до нас доєдналась Божена Пеленська.

Тож, в Іншій Освіті все добре, а загалом з журбою радість обнялась, а ми обіймаємо вас.

Оля Дятел,
Альона Каравай,
Василь Кулевчук (
правління Іншої Освіти)

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВО, КУЛЬТУРА СПІЛЬНОТ, ГЛОКАЛЬНІСТЬ RHIZOM/RAZOM	6
CULTURE HELPS / КУЛЬТУРА ДОПОМАГАЄ	8
CULTURE HELPS: SOLIDARITY / КУЛЬТУРА ДОПОМАГАЄ: СОЛІДАРНІСТЬ	12
CULTURE RESISTANCE	14
(НЕ)ПОВЕРНЕННЯ, (РЕ)ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЗВ'ЯЗКИ ВІЛЬНО/VILNO	16
розсіяне засіяне	18

ПАМ'ЯТЬ, КОМЕМОРАЦІЯ ТА ЛАКУНИ ІСТОРІЇ	
Remembrance in Dialogue	20
Links of Memories	22
Reveil	26
КУЛЬТУРНІ ПОЛІТИКИ, ПРАВИЛА ГРИ, ЗВ'ЯЗКИ ЗІ СВІТОМ, ЗНАННЯ	
RES-POL: стратегія розвитку культури України до 2027 року	28
Візити до України для міжнародних культурних діячок та діячів	30
НАША ЕКОСИСТЕМА / афілійовані організації	32
Хата-Майстерня	
фонд proto produkciia / Стипендія Арто	
Асортиментна кімната	
post impreza	
ilostmylibrary / я втратила мою бібліотеку	

6 RHIZOM/RAZOM

Фінансування:	Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини «Civil Society Cooperation»
Партнери:	представництво Українського інституту у Німеччині
Тривалість:	жовтень 2025 року – червень 2026 року
Проектний менеджмент:	Божена Пеленська
Контакт:	germany@ui.org.ua

«RHIZOM/RAZOM: Посилення міжрегіональних культурних партнерств» — це друга едіція програми, започаткованої представництвом Українського інституту у Німеччині. У 2025–2026 роках ми доєдналися до програми, як ключові партнери.

Цей конкурс та програма адресовані українським і німецьким громадським організаціям, культурним та освітнім установам, які працюють у соціально-культурній сфері та прагнуть реалізувати спільні проекти, присвячені темі деколонізації, у період 2025–2026 років.

Термін «ризوما» походить із ботаніки та означає підземну мережу коренів, що розгалужується в різних напрямках без єдиного центру. У філософії цей термін описує неієрархічні, мережеві структури, які символізують відкритість, різноманіття та органічне зростання. Саме так можна уявити міжнародні культурні зв'язки — як постійно зростаючу мережу людей, ідей і досвіду, що взаємно підсилюють одне одного. «Разом» — українське слово, що означає єдність і співпрацю, а також втілює солідарність. RHIZOM/RAZOM об'єднує ці поняття: децентралізовану, стійку мережу (RHIZOM) і живу спільноту (RAZOM). **Програма заохочує співпрацю між українськими та німецькими громадськими організаціями, громадянським суспільством і культурно-освітніми організаціями з метою побудови тривалих партнерств, розвитку соціального діалогу та спільного творення відкритої, демократичної Європи.**

У 2025 році спільно з Українським інститутом у Німеччині ми запустили опен-кол для культурних та освітніх організацій з України та Німеччини, які прагнуть спільно реалізувати деколоніальні проєкти у Німеччині поза великими міськими центрами. Це можуть бути проєкти різного спектру: музика, театр/перформанс, візуальне мистецтво, кіно, література, міждисциплінарні й дослідницькі проєкти. Головне — фокус на темах свободи, соціальної рівності та справедливості. На початку 2026 ми оголосимо результати опен-колу і будемо ділитися роботою учасників та учасниць програми.

Програма RHIZOM/RAZOM підтримується ініціативою Федерального міністерства закордонних справ Німеччини «Civil Society Cooperation» та координується представництвом Українського інституту у Німеччині у партнерстві з Іншою Освітою.

8 CULTURE HELPS / КУЛЬТУРА ДОПОМАГАЄ

Фінансування: Європейський Союз

Партнери: zusa

Тривалість: квітень 2023 — квітень 2025

Проектний менеджмент: Ольга Дятел, Юлія Аленіна, Анастасія Яблонська,

---

Анастасія Дишкант, Ольга Поляк, Поліна Городиська, Софія Левченкова, Артур

Дерновий, Людмила Маркова, Анастасія Данильченко

Контакт: culture_helps@insha-osvita.org

Над проектом «Culture Helps / Культура допомагає» працюємо з 2023 року. Він націлений на підтримку культурних менеджерок, а також незалежних культурних організацій та ініціатив, які працюють над інтеграцією людей, які через війну були змушені переїхати в безпечніші регіони України, або за кордон.

З 2023 по 2025 рік ми охопили широку географію проектів як в Україні, так і в країнах Креативної Європи. В Україні проекти за підтримки «Culture Helps / Культура допомагає» були реалізовані на території Тернопільської, Дніпропетровської, Львівської, Чернівецької, Черкаської, Запорізької, Волинської, Київської, Сумської, Хмельницької, Харківської, Закарпатської, Чернігівської, Полтавської, Одеської, Вінницької, Рівненської, Миколаївської, Кіровоградської, Івано-Франківської областей.

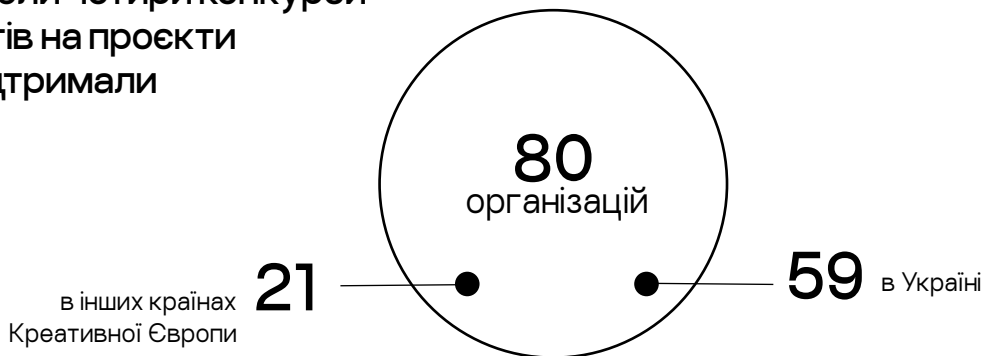
За кордоном проекти були реалізовані в Польщі, Литві, Франції, Австрії, Словенії, Угорщині, Німеччині, Чехії, Латвії, Болгарії, Бельгії, Австрії, Боснії та Герцеговині, Ірландії, Словаччині, Швеції, Греції, Румунії, Іспанії, Нідерландах та Естонії.

Загалом, за два роки проекту ми спільно з німецькими партнерами zusa:

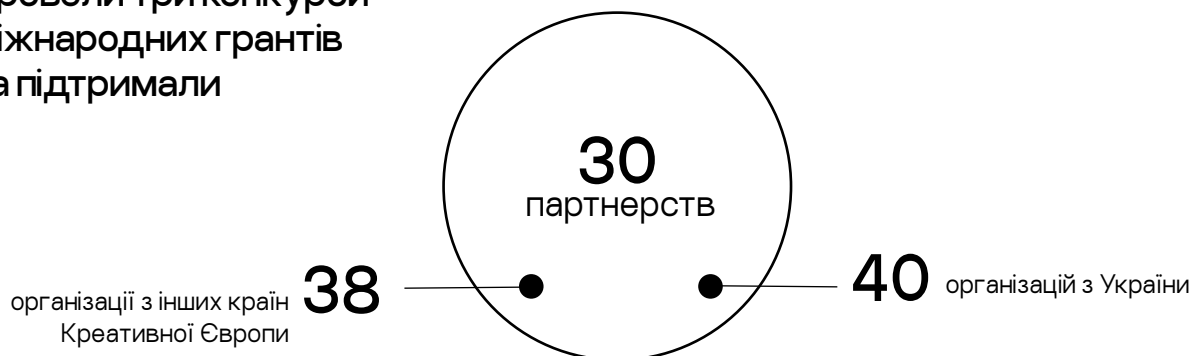
Провели сім конкурсів
на індивідуальні гранти
та підтримали

Провели чотири конкурси
грантів на проекти
та підтримали

Провели три конкурси
міжнародних грантів
та підтримали

Загалом, в межах «Culture Helps / Культура допомагає» було підтримано

99 локальних проектів
в Україні

59 міжнародних проектів
на території країн
Креативної Європи

Однією зі складових проекту став практичний посібник для професіоналів у сфері культури та мистецтва — «Культура допомагає: Як піклуватися про ментальне здоров'я під час війни». У ньому зібрані адаптовані навчальні та фасилітаційні матеріали для самодопомоги, підтримки колег і спільнот. У квітні 2025 року ми відкрили посібник у вільному доступі — за посиланнями [українською](#) та [англійською](#) мовами.

«Culture Helps / Культура допомагає» — це проєкт, що співфінансується Європейським Союзом у межах спеціального конкурсу пропозицій для підтримки українських переміщених осіб та українського культурного та креативного секторів.

Фото:
Артем Галкін

12 CULTURE HELPS SOLIDARITY / КУЛЬТУРА ДОПОМАГАЄ: СОЛІДАРНІСТЬ

Фінансування:	Європейський Союз
Партнери:	zusa, рух VETERANKA, European Cultural Foundation
Тривалість:	жовтень 2025 — березень 2028
Проектний менеджмент:	Божена Пеленська, Уляна Костенко
Контакт:	chs@culturafoundation.eu

У цьому році запустили другу едицію «Culture Helps / Культура допомагає» — в оновленому форматі та із новими партнерствами. «Culture Helps Solidarity / Культура допомагає: Солідарність» — це проект, що фінансується програмою Креативна Європа і триватиме з жовтня 2025 року до березня 2028 року. Метою є підтримка українських мисткинь та митців, культурних діячок та діячів, ветеранок та ветеранів у збереженні їх діяльності, стійкості та зв'язку з громадами — під час війни та після неї.

Оновлена програма об'єднує **European Cultural Foundation (Амстердам)**, **Іншу Освіту (Київ)**, **zusa (Берлін)** і **рух VETERANKA (Київ)**. Фокус лишається незмінним: культурна співпраця, підтримка ментального здоров'я та соціальна реінтеграція через мистецтво. Але тепер працюватимемо ще й із підтримкою ветеранок та ветеранів.

Програма включатиме три рівні грантів:

- **Програма індивідуальних грантів** — для підтримки ментального здоров'я мисткинь і митців, ветеранок і ветеранів.
- **Програма грантів на проекти** — для культурних ініціатив, що допомагають людям, які були змушені покинути свої домівки через війну в Україні, інтегруватися у нові спільноти через культуру.
- **Програма грантів на проекти співпраці** — підтримує партнерства організацій із країн Креативної Європи та України, які створюють нові підходи до інклюзії, доступності та післявоєнного відновлення.

Перший конкурс буде оголошено у січні 2026 року. Загалом, понад 1,4 мільйона євро буде спрямовано на підтримку понад 200 культурних діяч_ок і організацій. Окрім грантової підтримки, в межах проєкту також передбачена менторська підтримка, навчання й нетворкінги. У цьому році ми долучилися до стартової зустрічі «Culture Helps Solidarity / Культура допомагає: Солідарність» у Берліні, де спільно з колегами працювали над дизайном проєкту, умовами грантів, візуальним стилем, комунікаційною стратегією та планом подій на два роки вперед.

14 CULTURE RESISTANCE

Фінансування:	Міністерство закордонних справ Німеччини
Партнери:	Goethe-Institut в Україні, Креативна резиденція МСБ
Тривалість:	червень — грудень 2025
Проектний менеджмент:	Ольга Дятел, Анастасія Данильченко
Контакт:	office@insha-osvita.org

Cultural Resistance — програма, що фокусується на взаємодії із мисткинями та митцями, культурними менеджер_ками та громадськими активіст_ками в містах України, наближених до лінії фронту. Це можливість створити нові зв'язки з тими, хто поряд, і реалізувати спільні проекти для своїх громад.

У серпні та вересні цього року спільно з Goethe-Institut в Україні та Креативною резиденцією МСБ провели **дві резиденції у Карпатах: п'ятиденні поїздки для 12–13 культурних менеджер_ок із прифронтових регіонів**. Працювали з тілом та голосом, багато говорили про увагу та турботу про себе.

Наступний етап — **серія онлайн-зустрічей з колегами з України та інших країн про культурну співпрацю та стратегії роботи з культурними практиками під час та після війни**. Всього провели 6 сесій, під час яких за участі запрошених спікерів та спікерів говорили про складники проєктної роботи: від роботи з аудиторією та комунікаційних стратегій до турботи про власне психічне здоров'я:

- Знайомство між учасницями двох резиденцій за модерації фасилітатора та історика Тараса Грицюка;
- «Розвиток аудиторії: стратегії залучення, що базуються на потребах та інклюзивності» від культурологині, засновниці та директорки Музею «Територія Терору» Ольги Гончар;
- «Як розробити комунікаційну стратегію та бренд культурного проєкту» від журналістки, комунікаційниці, засновниці видання про мистецтво Your Art Анастасії Калити;
- «Як надати собі психологічну підтримку та знайти ресурси для допомоги» від тренерки з психологічної освіти та арттерапевтки Валерії Польської;
- «Розвиток міжнародного партнерства: де шукати партнерів та як налагоджувати взаємодію» від активістки та мисткині Діани Берг;
- Рефлексія досвіду учасниць: резиденції, втілення проєктів, навчальні онлайн сесії за модерації фасилітаторки Каріни Фурси.

Заключним етапом Cultural Resistance є **підтримка 20 проєктів учасниць та учасників програми**.

Cultural Resistance робимо за підтримки федерального Міністерства закордонних справ Німеччини.

Фінансування:	Robert Bosch Stiftung

Партнери:	Robert Bosch Stiftung

Тривалість:	вересень 2024 — дотепер

Проектний менеджмент:	Юлія Непик, Анастасія Данильченко

Контакт:	Vilno@insha-osvita.org

Пілот програми для підтримки ветеранок та ветеранів з бекграундом в мистецькій та освітній сферах Інша Освіта запустила у 2024 році. Її створили, щоб полегшити процес реінтеграції та повернення до цивільних професій колегам, які після початку повномасштабного вторгнення долучились до війська та звільнились зі служби.

У 2025 році програма продовжилась: в річницю повномасштабного вторгнення запустили опен-кол на друге коло стипендії. Кількість стипендіат_ок вдалось розширити вдвічі — до 20 людей. Розширились і можливості, які надавала програма. Це:

- Щомісячна стипендія в гривневому еквіваленті 600 євро протягом півроку
- Юридична та/чи психологічна підтримка, за запитом — разом із партнер_ками
- Арттерапевтичні воркшопи
- Велика нетворкінгова зустріч із стипендіат_ками першого кола
- Мікрогранти на втілення власного проєкту — в гривневому еквіваленті до 1550 євро

Паралельно з новим опенколом координували участь трьох стипендіат_ок першого кола ВІЛЬНО/VILNO — книжкової кураторки та засновниці книгарні Zbirka Наталки

Кузьменко, драматургині та письменниці Аліни Сарнацької і художника Богдана Бунчака — в Safe Kyiv 2025 у Берліні. В межах цієї поїздки також відбулась зустріч у німецькому Бундесвері.

Стипендіатами нового кола стали люди із різним досвідом та бекграундом: від візуального та прикладного мистецтва до культурного менеджменту та активізму.

В липні 13 з них також отримала фінансування для своїх проєктів:

- Артбук пам'яті культуролога, редактора, перекладача та військовослужбовця Євгена Гулевича — проєкт **Юрія Вовкогона**
- «Дронікс» — освітній простір для дітей та підлітків, де вони зможуть навчитись керувати БПЛА, проєкт **В'ячеслава Лавріненка**
- Студія звукотерапії «Перехід» від **Велеміра Гориславця**
- Подкаст «Фентезі, міфологія та війна» **Андрій Каспшишака**, спрямований на дослідження і популяризацію української міфології.

Починаючи з запуску пілотного кола ВІЛЬНО/VILNO очевидним став запит на підтримку від чинних військових, які прагнуть зберегти зв'язок із своєю цивільною ідентичністю та реалізовуватись поза військом. Третє коло програми дозволило реалізувати цю можливість: **подаватись могли як ветерани так і військові, які досі проходять службу**. В листопаді оголосили імена тих, хто отримали стипендію і в подальшому зможуть також реалізувати власний проєкт.

Програма ВІЛЬНО/VILNO реалізовується за підтримки Robert Bosch Stiftung.

Фото:
Анастасія Самольєнко

18 РОЗСІЯНЕ ЗАСІЯНЕ

Фінансування:	Robert Bosch Stiftung
Партнери:	Асортиментна кімната, Центр візуальної культури
Тривалість:	вересень 2024 — жовтень 2025
Кураторська група:	Альона Каравай, Сергій Климко, Ярослав
Футимський	
Проектний менеджмент:	Альона Каравай, Дар'я Христинюк
Контакт:	board@asortymentna.org

Взаємодія із тими, хто виїхали за кордон після початку повномасштабного вторгнення — одне із найбільш чутливих та суперечливих питань зараз. Працювати із ними в межах мистецької спільноти почали ще у 2024, коли спільно з Асортиментною запустили «розсіяне засіяне»: програму для художниць та художників, які залишились в Україні й тих, хто зараз практикують за кордоном.

В лютому 2025 запустили опен-кол на друге коло програми. В його межах приймали заявки як від сформованих мистецьких тандемів, так і від соло учасниць та учасників — із можливістю обирати партнер_ок для роботи в межах обох кіл «розсіяного засіяного». Програма, як і раніше, складалась із серії спільних дискусій в закритому колі та передбачала можливість отримати фінансування: на поїздки одне до одних — там де це можливо, та/або створення спільних робіт. За результати конкурсу вдалось підтримати 20 художниць та художників, серед яких було троє чинних військовослужбовців.

В новому колі «розсіяне засіяне» отримали фінансування 8 мистецьких проєктів та work-in-progress. Серед них:

- Брати **Павло** та **Данила Ковачі** (Донецька область — Відень) створили мультимедійну інсталяцію «Поріг» — в ній відео, на якому Павло відмиває машину для евакуації загиблих від крові та інших рідин проєктується на конструкцію із підлоговий килимків, які Данило вимінював на нові в українських мігрантів у Відні.
- **Гаррі Краєвець** (Німеччина), **Тета Цибульник** (США) та **Павло Керестей** (Об'єднане Королівство) провели «психотерапевтичні прогулянки» в Києві, Берліні та Реддінгу (Англія). Прив'язані до концепту Антарктиди, як спільної землі, вони стартували одночасно в трьох містах та рухались за одним напрямом. В прогулянках поєднувались практики читання вголос, перформативні дії, дослідження просторів та позаміських середовищ, а також елементи групових психотерапевтичних процесів.
- Художниці **Валерія Зубатенко** та **Катерина Мотильова**, які живуть у Брюсселі та Гаазі, працювали над «ЕНЦИКЛОПЕДІЮ КАТАСТРОФИ | в Музеї апокаліпсису». Це серія експериментальних фотограм та текстів, зосереджених на людській взаємодії з матеріальним світом у стані катастрофи, а також наслідках техно-індустріальної цивілізації. Полем для дослідження вони обрали українське Запоріжжя.
- **Віталій Руппелт** та **Микола Лебець** працювали над спільним альбомом через обмін польовими записами. Обидва митці працюють зі звуком, вирости в Рівному, але зараз знаходяться в кардинально різних умовах. Один — на військовій службі, інший — в еміграції.

Три роботи, створені в межах «розсіяного засіяного», показали на виставках в Асортиментній кімнаті. Також у межах програми відбулись чотири поїздки — в Україну та за кордон — для обміну ідеями, дослідження контексту життя і роботи мисткинь та митців. Крім того, провели три атристки — Валерії Зубатенко та Миколи Томіліна, Миколи Карабіновича і Дмитра Куровського, а також Катерини Берлової. Підсумує дискусії, що відбувались в межах обох раундів «розсіяного засіяного» книга есеїв, написаних учасницями та учасниками — її готує до друку нішевий видавничий проєкт *ilostmylibrary*.

Програма «розсіяне засіяне» реалізується Іншою Освітою та Асортиментною кімнатою за підтримки Robert Bosch Stiftung.

Фото:
Олеся Саєнко

20 REMEMBRANCE IN DIALOGUE

Фінансування:	Фонд EVZ та Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини у межах програми YOUNG PEOPLE remember international
Партнери:	Austausch e.V., Fundacja Zapomniane та Urban Memory Foundation
Тривалість:	липень — листопад 2025
Проектний менеджмент:	Анастасія Данильченко
Контакт:	office@insha-osvita.org

Проект «Remembrance in Dialogue» присвячений збереженню пам'яті про Голокост в умовах сучасних війн та дослідженню впливу російської агресії на історичну пам'ять і освітню роботу з молоддю щодо нацистських злочинів у Європі. У його межах влітку 2025 року спільно з партнерами відібрали 12 учасниць та учасників із Німеччини, Польщі та України, які працюють у формальній та неформальній освіті та мають досвід роботи із темами Голокосту та політик пам'яті у своїх країнах.

У серпні провели два онлайн-тренінги. На першому — з керівницею антидискримінаційної програми Музею єврейської історії у Варшаві Dagmara Mańka-Wizor розбирали, як працювати з єврейською історією в контексті війни в Газі. А з Diána Vonnák, соціальною антропологинєю та дослідницею Центру міської історії у Львові, говорили про практики комеморації під час активних бойових дій та радянську традицію глорифікації війни. Другий тренінг був присвячений уникненню ретравматизації в проєктах, присвячених темі Геноциду, та використанню мистецьких практик для налагодження міжнаціонального діалогу. Анна Ленчовська, психологиня, тренерка та директорка простору Tolerspace в Києві ділилась досвідом роботи в проєктах для підлітків. Lena Rubenfeld-Koralewska — культурна менеджерка, засновниця фестивалю FestivALT in Kraków та Engaged Memory Consortium — говорила про мистецькі практики в комемораційних проєктах, та про їх застосування в підтримці польсько-єврейського діалогу.

У вересні учасниці та учасники зібралися у Франківську, щоб спільно дослідити, як зберігається та трансформується пам'ять про Голокост під час повномасштабної війни, а також поділитися досвідом роботи з комемораційними проєктами у своїх містах та країнах. Всі три дні працювали у просторі СТАН за модерації Тараса Грицюка. Крім роботи у групах встигли послухати лекцію від історика Георгія Касьянова про культуру пам'яті в Україні, відвідати прогулянку з фокусом на єврейський Станіславів від історика та письменника Ігоря Антонюка, побувати у Палаці Потоцьких, Івано-Франківському Драмтеатрі, на відкритті виставки «Куди все цей йде?» в Асортиментній кімнаті.

Після трьох місяців освітньої програми завершили проєкт **публічним онлайн-воркшопом** від учасниць Remembrance in Dialogue. Говорили про ретравматизацію в комемораційних проєктах, роботу з історичною освітою підлітків, використання мистецьких практики у роботі, та особисті напрацювання. Доповнили воркшоп виступ програмної менеджерки міжнародних академічних програм Центру досліджень Голокосту у Вашингтоні Наталі Лазар про те, як першоджерела та свідчення тих, хто вижив, можуть поглибити розуміння історії Голокосту, та керівника Українського центру вивчення історії Голокосту Анатолія Подольського про зміни тенденцій викладання історії голокосту в умовах російсько-української війни.

«Remembrance in Dialogue» містить ще одну складову — методичний посібник для освітян_ок щодо роботи з пам'яттю та історичною освітою в умовах війни за результатами проєкту. Зараз над ним триває робота, і ми обов'язково поділимося напрацюваннями у наступному році.

Проєкт організований Austausch e.V., Іншою Освітою, Fundacja Zapomniane та Urban Memory Foundation і фінансується фондом EVZ та Федеральним міністерством закордонних справ у межах програми YOUNG PEOPLE remember international.

22 LINKS OF MEMORIES

Фінансування:	Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини
Партнери:	Centropa (Гамбург, Німеччина), Fundacja Galicia Jewish Heritage Institute (Краків, Польща), Maghid and the Jewish Museum (Кишинів, Молдова)
Тривалість:	2025 – 2026
Проектний менеджмент:	Анастасія Данильченко, Уляна Костенко
Контакт:	office@insha-osvita.org

В 2025 розпочали роботу над ще одним проєктом із своїми довготривалими партнерами, інститутом Centropa. Links of Memory — міжнародна програма для молоді, зосереджена на практиках комеморації та історичній освіті. Центральні теми проєкту — 80 річниця із завершення Другої світової війни та дослідження єврейської історії Східної та Центральної Європи.

Проект триватиме із 2025 по 2026 рік. В його межах буде реалізовано:

1

Виробництво короткометражки про комемораційні практики з 1945 по 2025 роки, яку презентуватимуть у школах України, Молдови, Польщі та Німеччини.

2

Виставку фотографа та журналіста Едварда Серотти «Українсько-єврейський альбом: фотографії та історії від 1920-х до 2024 року». Експозиція подорожуватиме селами та малими містами України та супроводжуватиметься програмою з мистецьких терапевтичних воркшопів та дискусій про пам'ять війни та воєн, розроблених Іншою Освітою. Мета програми — пов'язати дослідження історії із життєвими реаліями української молоді, зробити це відповідально та делікатно, щоб уникнути повторної травматизацію (але й не ігнорувати поточну ситуацію).

3

Дві виставки від Centropa: «Єврейський сімейний альбом Молдови» та «Єврейський свідок польського століття» — подорожуватимуть селами та малими містами Молдови та Польщі. У межах цих експозицій буде організовано воркшопи із культури пам'яті та прав людини для молоді.

4

Міжнародний конкурс подкастів та аудіонарисів для підлітків «Links of Memory — 80 років від закінчення Другої світової війни».

5

Зустріч учасниць та учасників проекту у Кракові у квітні 2026 року. В її межах відбудеться презентація української виставки, нагородження переможниць конкурсу подкастів та презентація короткометражки. Також в програмі — мистецькі воркшопи, інтерактивна подорож місцями єврейської історії в Кракові та комемораційна поїздка на територію колишнього концтабору Аушвіц.

У кінці 2025 року вже запустили **конкурс подкастів для підлітків**, який триватиме до 31 січня 2026 року. Також, Інша Освіта координує освітню частину — **воркшопи про дослідження місць та способів пам'яті Другої світової для учнів старших класів у різних містах України**. Вже попрацювали з підлітками Одеси та Вінниці.

Проєкт реалізовується Centropa (Гамбург, Німеччина) спільно з Іншою Освітою, Fundacja Galicia Jewish Heritage Institute (Краків, Польща), Maghid and the Jewish Museum за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Фото:
Герасименко Костянтин

26 REVEIL

Фінансування:	Reveil

Партнери:	Reveil

Проектний менеджмент:	Вікторія Жембровська

Контакт:	office@insha-osvita.org

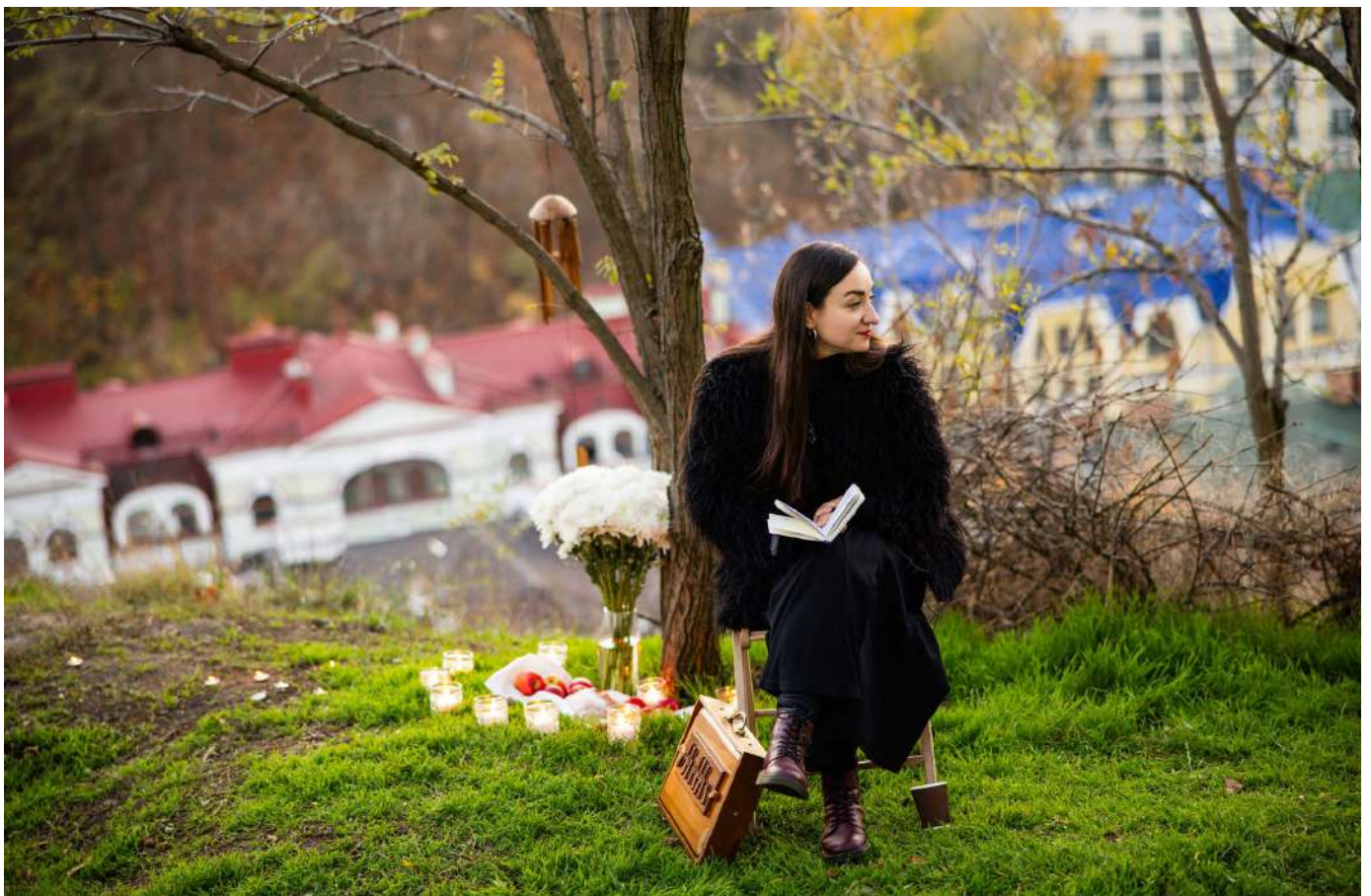
У 2025 році розпочали проєкт, зосереджений на пошуку колективних форматів роботи із пам'яттю та темою втрат у публічних просторах, зокрема на просторах кладовищ. Він став частиною руху Reveil — мистецької ініціативи, яка відроджує європейську традицію оплакування мертвих. Щороку 1 листопада в її межах проводять концерти пам'яті на цвинтарях в різних європейських містах.

1 листопада в Києві, на усамітненій локації неподалік Андріївського узвозу провели **пілотну подію від перформерки та співачки Євгенії Мелконян**. Євгенія працює із темами пам'яті, ідентичності, перетинів між тілесним та несвідомим. Ця зустріч стала простором спільного мовчання, слухання й присутності — без вимоги говорити, але з можливістю розпочати діалог з тими, хто пішов. Процес супроводжувався музикою та народними українськими й вірменськими піснями у виконанні Євгенії.

Сам рух Reveil розпочався у 2012 році, із концерту, який музиканти із бельгійського міста Дерлейк організували концерт в пам'ять про свого товариша на місцевому кладовищі. Зараз проект діє, як соціальна франшиза, а організатори надають гайд із проведення подій. За 13 років в межах Reveil провели понад 150 концертів на кладовищах в різних містах. Інша Освіта продовжуватиме цю традицію в Україні й надалі.

Про події за підтримки Reveil Ukraine 2026 можна буде дізнатись в соціальних мережах Іншої Освіти.

Фото:
Анастасія Телікова

28 RES-POL: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДО 2027 РОКУ

Фінансування: Європейський Союз

Партнери: ГС «Центр "Регіональний розвиток"» Агенції

економічного розвитку РРВ, Міністерство культури та інформаційної політики

України

Тривалість: січень 2024 — березень 2025

Ключові експертки: Альона Каравай, Ольга Дятел, Ірина Чужинова

Проектний менеджмент: Роман Дима, Юлія Алєніна

Контакт: office@insha-osvita.org

У лютому 2024 року співзасновниці Іншої Освіти Альона Каравай та Ольга Дятел, а також театрознавиця та заступниця директора зі стратегічного розвитку та міжнародної співпраці Франківського драмтеатру Іра Чужинова, доєднались до проекту «Rapid Expert Support for Culture and Media Policies in Ukraine (Res-Pol)» в ролі ключових експерток сектору «Культура та мистецтво». Доєднались, з розумінням, що робота зі стратегіями під час повномасштабної війни — це не про мрії, а про чесну аналітику, опри-явлення проблем та не (завжди) популярні рішення та зберігаючи критичну позицію до низки державних політик та інституцій — в тому числі до Мінкульту.

Мета RES-POL — посилення функціональної спроможності Міністерства культури та стратегічних комунікацій і його відомств (Українського інституту книги, Українського культурного фонду, Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти й Українського інституту національної пам'яті).

В межах проекту було проведено **шість фокус-груп для мисткинь, митців, культурних менеджерок та менеджерів** для обговорень та виявлення головних потреб та основних больових точок сектору. Також Інша Освіта провела опитування серед мисткинь, митців, культурних менеджерок та менеджерів, які поділилися думкою щодо пріоритетності та терміновості розв'язання цих питань, оцінюючи їх за 10-бальною шкалою.

Ці дослідження, серед іншого, стали основою аналітичних матеріалів, над якими ключові експертки сектору працювали спільно із п'ятьма секторальними експертками. Це:

- **2 базові звіти «Істотні питання політики: мистецтво і культура» та «Роль мистецтва та культури у повоєнному відновленні України»**
- **5 аналітичних записок по підсекторах: література, бібліотеки, візуальне мистецтво, академічна музика, сценічне та перформативне мистецтво.**

Також експертки підготували два документи, що пропонують конкретні рішення у формі культурних політик. Це — **2 стратегічні брифи «Роль культури та мистецтва у повоєнному відновленні» і «Політика у сфері культури та мистецтва», дві дорожні карти** (з реєстру інституцій культури та з музеїфікації сучасного мистецтва), а також **пропозиції змін до нормативно-правового акту (НПА) щодо спрощеного оподаткування продажу власних мистецьких робіт.**

Окрім цього, в березні 2025 року було проведено серію з трьох онлайн-зустрічей **Policy Lab**, для проговорення трьох ключових для сектору питань, які під час своєї роботи визначили експертки:

Музеїфікація сучасного мистецтва. Музей(і) сучасного мистецтва;
Комісування (замовлення) мистецьких комеморативних та меморіалізаційних робіт;
Підручники та навчальні матеріали для мистецької освіти.

Усі аналітичні матеріали можна знайти [за посиланням](#).

Проект RES-POL «Швидка експертна підтримка політики у сфері культури та медіа в Україні» реалізується Агенцією економічного розвитку РРВ у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України за підтримки Європейського Союзу.

30 ВІЗИТИ ДО УКРАЇНИ ДЛЯ МІЖНАРОДНИХ КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧОК ТА ДІЯЧІВ

Фінансування:	Robert Bosch Stiftung
Партнери:	Асортиментна кімната, proto produkciia, Opera aperta,
Стипендія імені Антонена Арто	
Тривалість:	листопад 2025
Кураторки програми візитів:	Ольга Дятел, Альона Каравай
Проектний менеджмент:	Ольга Дятел, Альона Каравай, Вікторія Жембровська
Контакт:	office@insha-osvita.org

З 2023 року ми почали запрошувати до України культурних професіоналок та професіоналів з країн Європейського Союзу: куратор_ок, перформер_ок, культурних менеджер_ок, журналіст_ок, критик_инь, мисткинь та митців, які прагнуть дослідити сучасний мистецький контекст в Україні в умовах війни. До тижневих програм в 2023 році доєдналися 30 культурних діячок та діячів з Німеччини, Австрії, Франції, Італії та Іспанії. У 2024 році ми запросили ще 20 культурних професіоналок та професіоналів з Німеччини, Польщі, Чехії, Греції, Франції, Італії, Великобританії та Нідерландів.

Цьогоріч ми продовжили програму та реалізували **тижневий візит до Києва у листопаді з фокусом на перформативний сектор**. Серед наших гостей — співдиректор театрального фестивалю “Sens Interdits” François Remandet (Франція), програмна менеджерка “Allianz Foundation” Hannah Brennhäuser (Німеччина), композитори Jack Campbell (Швейцарія) і Pwyll ap Siôn (Уельс), виконавча директорка “Espoo Theatre” Matilda von Weissenberg (Фінляндія) та співзасновниця платформи “Oyoun” Nina Martin (Німеччина).

Традиційно відвідували локальні культурні та мистецькі інституції й знайомили з колегами (Валерія Тарасенко з ательєнормально, Наташа Чичасова з Мистецького Арсеналу, стипендіатки імені Антонена Арто, композитори та команда Opera aperta, Театр Ветеранів). Мали аудіопрогулянку від Міського театру, дискусію з швейцарським режисером та художнім керівником Віденського фестивалю (Wiener Festwochen) Міло Pay «Resistance Now Kyiv: театр і спротив», та насичену театральну програму, в яку також увійшов перегляд GAIA-24. Opera del Mondo.

За посиланням читайте матеріал композитора Pwyll ap Siôn про візит до України та перегляд GAIA-24. Opera del Mondo.

Вже працюємо над новим візитом, який плануємо у березні 2026 року. Цей візит зробили за підтримки Robert Bosch Stiftung.

Фото:
Артем Галкін

32 НАША ЕКОСИСТЕМА / АФІЛІЙОВАНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Якщо ви хотіли б дізнаватися більше про наші проєкти та отримувати запрошення на наші події — запрошуємо слідкувати за іншими організаціями нашої екосистеми:

Хата-Майстерня — простір у Карпатах, заснований у 2014 році, який може бути використаний для навчання, відпочинку чи для інших проєктів: творчих резиденцій, коворкінгів і конференцій, йога ретритів, туристичного кемпінгу, музичних фестивалів і літературних читань, художніх пленерів і майстер-класів з фотографії. Більше про простір, контакти та умови бронювання [за посиланням](#).

Асортиментна кімната — простір в Івано-Франківську, і масштабована модель підтримуючих форматів сучасного мистецтва на «периферії». Цей простір було засновано Іншою Освітою у 2017 році та зосереджено на дослідженні місцевого «асортименту» у Франківську та його околицях на рівні «продуктів» та на рівні сенсів. Експериментуючи з рішеннями для децентралізації в полі сучасного мистецтва, Асортиментна кімната проводить виставки та резиденції та навчальні програми. Більше [за посиланням](#).

ilostmylibrary / я втратила мою бібліотеку — видавничий проєкт Асортиментної кімнати, заснований влітку 2024 року. Проєкт для і від покоління, яке не збирає бібліотеки та не прив'язується до речей та місць. Це спосіб серед втрат розгледіти щось, що часто залишається поза увагою. ilostmylibrary видає нішеві книги, артбуки, зіни про непідсвічене, непопулярне та периферійне, про те, що «не на часі». Слідкуйте [тут](#).

post impreza — видання, засноване у 2022 році, що фокусується на локальному мистецькому та культурному житті Івано-Франківська та регіону. post impreza рефлексує та аналізує, знайомить з творами, процесами та постатями локального культурного процесу. post impreza ставить за мету створити цифровий медіаархів, який дозволить зберегти напрацювання мистецького середовища і спростить знайомство з ним. Слідкувати можна [за посиланням](#).

Фонд proto produkciia / Стипендія Антонена Арто — була заснована у 2022 році, щоб підтримати мисткинь і митців, менеджерок і менеджерів зі сфери перформативного та театрального мистецтва, які знаходяться на етапі професійного становлення та працюють в Україні. Стипендію заснували агенція proto produkciia та лабораторія сучасної опери Opera aperta. Слідкувати за новинами Стипендія Антонена Арто можна [за посиланням](#).

